

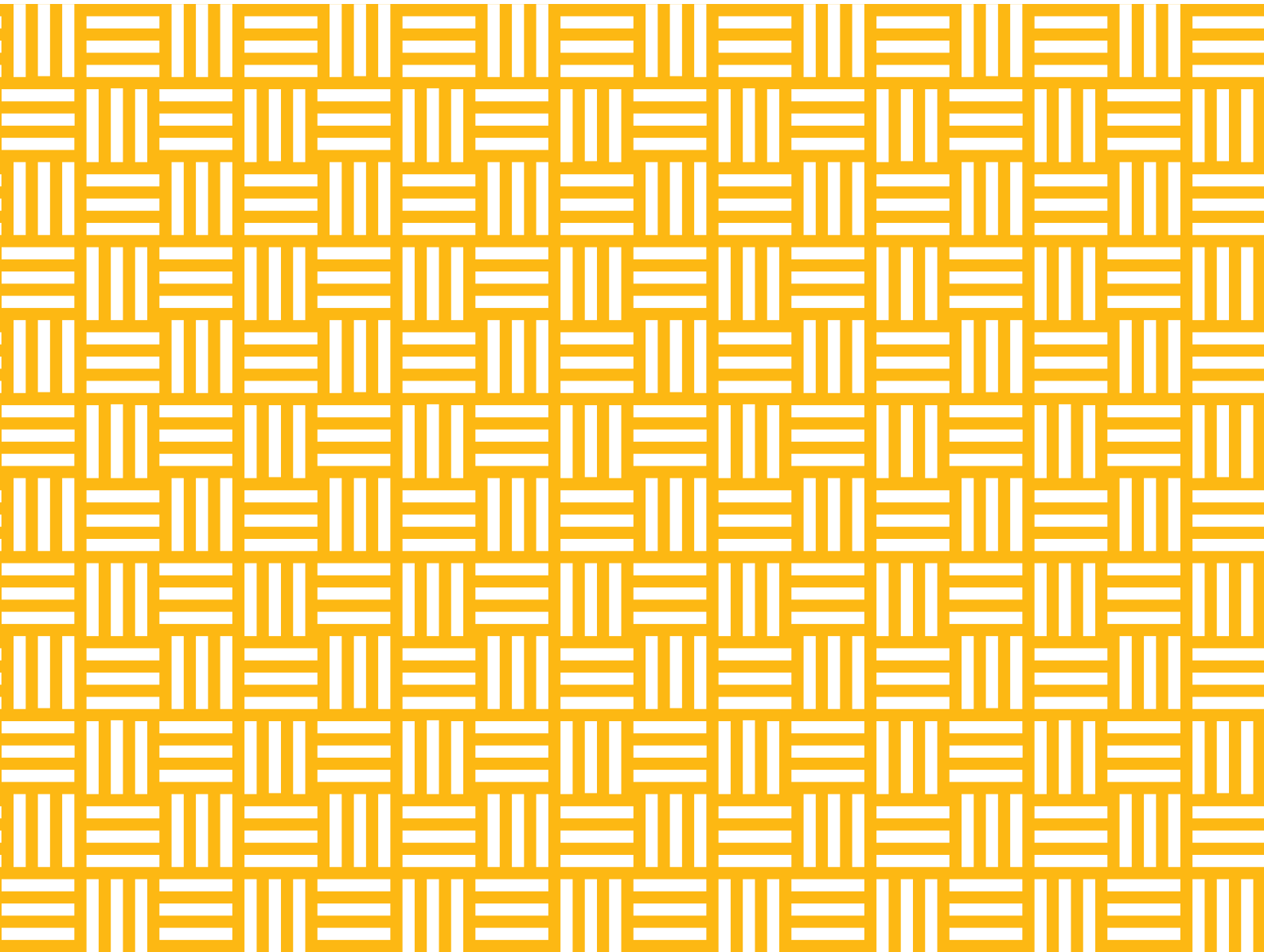
Regionalna platforma Zapadnog Balkana za zastupanje
slobode medija i bezbjednosti novinara
Western Balkan's Regional Platform for Advocating
Media Freedom and Journalists' Safety

This project is funded by
The European Union

Indikatori nivoa medijskih sloboda i sigurnosti novinara [BOSNA I HERCEGOVINA]

REZIME REZULTATA ISTRAŽIVANJA

**Indikatori nivoa
medijskih sloboda i
sigurnosti novinara
[BOSNA I
HERCEGOVINA]**

REZIME REZULTATA ISTRAŽIVANJA

**Autorica: Rea Adilagić
Decembar 2016**

Naslov u originalu

Indikatori nivoa medijskih sloboda i sigurnosti novinara
(Bosna i Hercegovina) - rezime rezultata istraživanja

Izdavač

Udruženje/Udruga BH Novinari

BHN · БХН

BH Novinari · БХ Новинари

Autorka

Rea Adilagić

Lektor

Fatima Bašić

Tiraž

100 primjeraka

Dizajn

comma | communications design

Ova publikacija izrađena je uz finansijsku pomoć
Evropske unije. Sadržaj ove publikacije podpada
pod isključivu odgovornost Nezavisnog udruženja
novinara Srbije i autora publikacije, te se ni pod kojim
okolnostima ne može smatrati da odražava stav
Evropske unije.

Rezime	5
Ciljevi projekta i metodologija istraživanja	5
Indikatori A: Pravna zaštita medijskih i novinarskih sloboda	6
Indikatori B: Položaj novinara u redakciji, profesionalna etika i nivo cenzure	7
Indikatori C: Sigurnost novinara	8
Preporuke:	8
Komparativna tabela: Pregled indikatora o nivou medijskih sloboda i sigurnosti novinara na Zapadnom Balkanu	9
A. Pravna zaštita medijskih i novinarskih sloboda	10
B. Položaj novinara u redakcijama, profesionalna etika i stepen cenzura	17
C. Sigurnost novinara	21

Ciljevi projekta i metodologija istraživanja

Ovaj izvještaj predstavlja rezultate istraživanja provedenog u okviru regionalnog projekta *Regionalna platforma za zagovaranje slobode medija i sigurnosti novinara u Zapadnom Balkanu*¹, koji implementiraju nacionalna udruženja novinara u Bosni i Hercegovini, Kosovu, Makedoniji, Crnoj Gori i Srbiji. Glavni cilj istraživačke studije je bio da se napravi osnovna procjena nivoa slobode medija i sigurnosti novinara koja će se dalje koristiti u regionalnom mehanizmu za monitoring i zagovaranje slobode medija i sigurnosti novinara na lokalnom, nacionalnom i regionalnom nivou.

Istraživanje je proveo regionalni istraživački tim sastavljen od glavnog istraživača² i pet istraživača na nivou države, koji su imenovani od nacionalnih udruženja novinara. Istraživanje u Bosni i Hercegovini je provela Rea Adilagić, istražiteljica na projektu, na osnovu Metodologije jednake za svih pet država. S ciljem prikupljanja i analize podataka, korištene su različite kvalitativne i kvantitativne metode:

¹ Projekat je finansiran od Evropske komisije u okviru programa Program za civilno društvo i medije 2014-2015, Podrška regionalnim tematskim mrežama organizacija civilnog društva.
² Istraživačkim timom rukovodila je dr. Snežana Trpevska, ekspertica o pitanju medijskih zakona i istraživačke metodologije.

- Analiza kvalitativnih dokumenata (Qualitative Documents Analysis-QDA): istraživačke studije i analize sačinjene od drugih organizacija, akademija, NVO-a, individualnih istraživača itd.; zvanični dokumenti izrađeni od javnih institucija (zakonski akti, podzakonski akti, strategije, godišnji izvještaji, zapisnici sa sastanaka, saopćenja za javnost) i medijska pokrivenost (tekstovi, članci, novinski izvještaji i drugi objavljeni materijal).
- *Kvalitativni intervjui* – njih 15 (novinari, pravnici, medijski eksperti, predstavnici javnih institucija ili NVO-a).
- *Anketa* sa 207 novinara/ki³ iz različitih medijskih organizacija na osnovu strukturiranog upitnika sačinjenog u okviru Studije o svjetovima novinarstva⁴.
- *Zvanični statistički podaci* traženi od javnih institucija ili prikupljeni sa dostupnih web sajtova ili iz drugih objavljenih izvora.

Indikatori A: Pravna zaštita medijskih i novinarskih sloboda

Bosanskohercegovačka legislativa garantira najviši nivo ljudskih prava i sloboda, među kojima je i pravo na slobodu izražavanja. Ono što bosanskohercegovačko zakonodavstvo ne regulira izričito posebnim zakonom je pravo pristupa internetu, ali se prava zagwarantirana u pravnim aktima Bosne i Hercegovine odnose i na internet. Glavni problem u Bosni i Hercegovini nije u nedostatku zakonske regulative, već njenoj neadekvatnoj implementaciji. Statistike pokazuju da je stanje u medijima generalno na lošijem nivou danas nego ranijih godina. (odjeljak A1)

Proces izrade medijskih i drugih zakona relevantnih za medije je generalno bio transparentan. Ocjenjuje se da bi neki aspekti funkcioniranja internetskih portala trebali biti dodatno regulirani. Međutim, sloboda izražavanja na internetu može biti ugrožena time što se u Zakonu o javnom redu i miru Republike Srpske internet definiše kao javno mjesto, tako da svi pojedinci, uključujući i novinare, koji prouzrokuju štetu klevetom, uvredom ili sličnim radnjama mogu snositi novčane sankcije. Regulatorna agencija za komunikacije je tijelo koje, između ostalog,

3 *Anketa je provedena na namjernom kvotnom uzorku od 207 novinara/ki iz različitih tipova medija u BiH, na nacionalnom, regionalnom/kantonalnom nivou. Od ukupnog broja anketiranih, 66 novinara/ki su iz javnih emitera, 38 iz privatnih radio i TV stanica, 44 iz privatnih štampanih medija, 42 iz privatnih internetskih portala, i 17 iz novinskih agencija. Bitno je napomenuti da, i pored toga što kvotni uzorak ne omogućava uopćavanje zaključaka za cijelu novinarsku populaciju u BiH, dobijeni stavovi ipak daju dobru osnovu za sagledavanje trenutnog stanja u pogledu medijskih i novinarskih sloboda.*

4 *Dostupno na: <http://www.worldsofjournalism.org/>*

izdaje dozvole za radio-televizijsko emitiranje i donosi sankcije za medije u slučajevima kada oni ne postupaju u skladu sa zakonom i propisima ovog regulatornog tijela. Rad regulatorne agencije generalno je percipiran kao fer i nediskriminatoran, ali nedovoljno efektivan. (odjeljak A1)

Veliki problem leži u nedostatku transparentnosti u finansiranju medija i nepostojanju jasnih pravila na bazi kojih državni organi trebaju raspodijeliti budžet između medija. Ovo dovodi do nejednakog i netransparentnog finansiranja. (odjeljak A1)

Manjinskim narodima u Bosni i Hercegovini zagarantirani su medijski sadržaji na njihovim javnim radio-televizijskim servisima, bar jednom sedmično. Uglavnom zbog nedostatka finansija, ova garancija samo je mrtvo slovo na papiru. (odjeljak A1)

Svi javni radio-televizijski servisi u Bosni i Hercegovini se već godinama nose sa teškom finansijskom situacijom zbog nedostatka efikasnog i stabilnog sistema naplate RTV takse. Politički pritisci na sva tri javna servisa doprinose davanju prednosti nacionalnim i političkim interesima nad interesom javnosti i dovode u pitanje ulogu javnog RTV servisa kao nezavisnog i profesionalnog medija. (odjeljak A1)

Iako je Bosna i Hercegovina prva država u regionu koja je dekriminalizirala klevetu, sudstvo se u prosjeku na godišnjem nivou susreće sa čak 300 tužbi za klevetu. Zakon jeste u velikoj mjeri u skladu sa evropskim zakonima o zaštiti od klevete i sudskom praksom, ali ipak ima vidne nedostatke, među kojima je najznačajnija neujednačenost sudske prakse u Federaciji Bosne i Hercegovine i Republike Srpske i nedostatak odredbi koje bi regulirale klevetu u online prostoru. Strah od tužbi zbog klevete i efekat samocenzure među novinarima predstavlja veliki problem za slobodu izražavanja u BiH. (odjeljak A2)

Iako medijski zakoni propisuju obavezu poštivanja i podsticanja pluralizma političkih ideja, u praksi je stanje drugačije. Podijeljenost bosanskohercegovačkog društva i jak politički uticaj na medije u velikoj mjeri sprečavaju pluralizam u medijima. Svi mediji u Bosni i Hercegovini, bez obzira da li se radi o privatnim ili javnim medijima, pod uticajem su neke političke partije. Ovaj uticaj naročito je primjetan tokom izborne kampanje. Novinari izvještavaju prema uputama menadžmenta i vlasnika medija, zasnovanim na njihovim političkim i materijalnim interesima, čime se preferiraju jedne i negiraju druge partije, ne objavljuju za javnost sve bitne informacije i stvaraju navijačka atmosfera, odnosno, u najboljem slučaju, izvještava prividno neutralno. (odjeljak A3)

Osim radnih licenci od medija za koje rade, novinarska profesija ne podliježe nikakvom posebnom licenciranju.

Problem postoji kod slobodnih novinara. S obzirom na to da oni nemaju medijske kuće za koje rade, koje bi im izdale akreditacije, susreću se sa problemima prilikom izvještavanja sa različitih događaja. (odjeljak A4)

Zakonski posmatrano, novinari imaju pravo i obavezu da ne otkrivaju identitet onih koji pružaju informacije u povjerenju. Ipak, to se samo odnosi na zakone o zaštiti od klevete. Drugi zakoni, naročito krivični, ne daju odgovore na pitanja da li se povjerljivost novinarskih izvora može prekršiti u krivičnim postupcima, u slučaju kojih krivičnih djela, te ko donosi odluku u ovim slučajevima i kome se otkriva identitet izvora. Izuzetak je odredba Zakona o krivičnom postupku, koja propisuje da novinar u svrhu zaštite izvora informacija ne može biti saslušan kao svjedok. (odjeljak A5)

Donošenjem Zakona o slobodi pristupa informacijama na nivou države učinjen je pozitivan pomak u domenu prava na pristup oficijelnim dokumentima i informacijama. Za razliku od entitetskih i zakona Brčko Distrikta, jedino Zakon o slobodi pristupa informacijama na nivou BiH predviđa novčane kazne, koje dostižu i do 15.000 KM, za javne osobe koje uskrate informacije. U praksi se također događa da se pod „zaštitom privatnosti“ pokušavaju sakriti aktivnosti javnih službenika koje su u vezi sa njihovom javnom funkcijom ili su povezane sa grupacijom i kriminalom koji se „skriva“ pod privatnošću i tajnošću podataka. Zaštita tajnih podataka regulirana je Zakonom o tajnim podacima koji postoji na nivou BiH. Ovaj zakon je u potpunosti u suprotnosti sa Zakonom o slobodi pristupa informacijama, jer on ne dopušta ni prihvatanje niti razmatranje bilo kakvih zahtjeva za pristup informacijama koje su predmet Zakona, ali ne moraju u cijelosti biti tajne. (odjeljak A6)

Javne institucije u Bosni i Hercegovini nisu dovoljno transparentne. Prema ispitanicima, najviše transparentnosti pokazuju parlamenti (entitetski i državni). 92% ispitanika tvrdi da su parlamenti potpuno ili u velikoj mjeri transparentni. Ispitanici su, također, zadovoljni transparentnosti policije. 91% ispitanika smatra da je policija potpuno ili u velikoj mjeri transparentna. Najmanje transparentnosti pokazuju vlade i političari. (odjeljak A6)

Indikatori B: Položaj novinara u redakciji, profesionalna etika i nivo cenzure

Zakoni u Bosni i Hercegovini koji se tiču radnih prava u svom tekstu sadrže niz odredbi koje bi trebale pružiti djelotvornu zaštitu ljudskih prava i sloboda. Međutim, problem u praksi predstavlja primjena zakona, uz svakodnevno kršenje osnovnih prava zaposlenika. Kada je

u pitanju zaštita ovih prava, značajan nedostatak predstavlja nepostojanje zakona o radu na državnom nivou. Njime bi se regulirala temeljna pravila iz ove oblasti, kao i prateći instrumenti kojima bi se osiguralo provođenje ovog zakona kako za organe uprave tako i za sudske organe. Jedan od redovnih problema prilikom ostvarenja radnih prava je podjela nadležnosti između entitetskih i kantonalnih inspekcija. Naime, sindikati i radnici često ne znaju kome da se obrate. Veliki broj novinara radi bez odgovarajućeg ugovora, a krše se i ostala prava: dužina trajanja godišnjeg odmora, uplata doprinosa, plaćanje prekovremenog rada i tako dalje. (odjeljak B1)

U Bosni i Hercegovini ne postoji sindikat novinara. Postoje drugi sindikati u koje se novinari mogu uključivati. Sindikati se formiraju na nivou entiteta i u Brčko Distriktu. Nedostaje sindikat na državnom nivou, koji bi omogućio da svi novinari u Bosni i Hercegovini djeluju zajedno. U privatnim medijima sindikata najčešće i nema. Glavni uzroci su strah i nepovjerenje radnika u stvarnu snagu sindikata. (odjeljak B1)

U manjem broju privatnih medija u Bosni i Hercegovini postoje interna pravila koja bi trebala osigurati uredniku nezavisnost od vlasnika medija i menadžmenta. Ova pravila nisu efektivna u procesu zaštite novinarske nezavisnosti i zaštite novinara od pritisaka menadžmenta, upravljačkih tijela i političkih aktera izvan medija. Nedostaju odredbe koje štite novinare u slučajevima kada oni odbiju angažman koji nije u skladu sa profesionalnim standardima i novinarskom etikom. Privatni mediji najčešće nemaju svoje posebne etičke kodekse o profesionalnom izvještavanju, već podliježu generalnom etičkom kodeksu. (odjeljak B2)

U javnim medijima oficijelno postoji podjela između uredničkih i menadžerskih i upravljačkih tijela. Prema ovim kodeksima, formalno, zaštita novinarske nezavisnosti je jedan od glavnih principa. Prema intervjuiranim sagovornicima, u praksi novinari svakodnevno rade pod velikim pritiscima i uticajima, koji potiču od različitih subjekata kako izvan tako i unutar medija. (odjeljak B3)

Istraživanje je pokazalo da najviše uticaja na rad novinara imaju nadležni i viši urednici, čak 76%. Najmanje uticaja na novinare imaju kolege iz njihovih ili drugih medija, i to manje od 1%. 48% ispitanika je odgovorilo da vladini zvaničnici djelimično utiču na njihov rad, dok je 44% ispitanika odgovorilo da političari djelimično utiču na njihov rad. Mali broj, manje od 1% ispitanika, tvrdi da političari ne utiču na rad novinara.

Indikatori C: Sigurnost novinara

Prema statističkim podacima, novinari u Bosni i Hercegovini se često susreću sa različitim formama napada. Od 2013. do sredine 2016. godine zabilježeno je 67 prijetnji i 15 fizičkih napada na novinare. Svojim zakonima država ne odvaja novinare kao zasebnu kategoriju koju treba štiti. Napad na novinara tretira se kao napad na svako drugo fizičko lice u državi. Postoje inicijative Ministarstva za ljudska prava i Ministarstva pravde za efektivniju zaštitu novinara. Tokom rata od 1992-1995. godine u Bosni i Hercegovini, 45 novinara je poginulo. Još nijedan od ovih slučajeva nije sudski procesuiran. (odjeljak C1)

Broj neriješenih slučajeva je indikator da javni službenici, političari i drugi ne pridaju dovoljan značaj napadima na novinare i medijske kuće, pa se ni potrebne radnje ne provode efektivno. (odjeljak C2)

Novinari su generalno nezadovoljni efikasnošću rada krivičnog i sudskog sistema. Napad na novinara tretira se kao i napad na svako drugo lice, ne predstavlja zasebnu kategoriju. Sudski postupci traju predugo, te samo 28% ispitanika smatra da je sudstvo transparentno, dok samo 4 % vjeruje u transparentnost Vlade. (odjeljak C3)

Preporuke:

Zakonski definirati pojam online medija, izričito navesti prava i obaveze online medija, definirati odgovorna lica u online medijima i njihova prava i obaveze.

Uvesti izmjene u zakone o javnim RTV servisima u cilju osiguravanja stabilnog finansiranja.

Od svih institucija vlasti bi se trebalo tražiti da proaktivno objavljuju informacije koje se tiču finansiranja medija.

Država bi trebala u okviru budžeta za finansiranje medija predvidjeti udio kojim će se finansirati programi na jezicima nacionalnih manjina.

Edukacija sudija s ciljem efikasnijeg provođenja zakona o kleveti i pružanje pravne pomoći medijskim kućama.

Promoviranje mogućnosti korištenja žalbi Vijeću za štampu i RAK-u prije pokretanja sudskih tužbi za klevetu.

Određivanje kriterija i vremenskih rokova za procjenu duševne boli.

Usklađivanje sudske prakse u pogledu rješavanja slučajeva klevete u Federaciji Bosne i Hercegovine i Republici Srpskoj.

Privatne medije treba obavezati na profesionalno izvještavanje i ravnomjeran tretman političkih subjekata.

Usvajanje dopuna i izmjena zakona koje podrazumijevaju sankcije za javna tijela i pojedince unutar njih u slučaju nepostupanja u skladu sa Zakonom o slobodi pristupa informacijama.

Na zakonodavnom nivou uskladiti Zakon o tajnim podacima sa tekstom Zakona o slobodnom pristupu informacijama kako bi se spriječila praksa automatskog odbijanja pristupa informacijama na osnovu pozivanja na ovaj zakon.

Zakonski regulirati pitanje kršenja principa povjerljivosti novinarskih izvora u krivičnim postupcima.

Zakonski regulirati sistematska i redovna istraživanja i analize radnih uslova novinara, te stepen poštivanja radnih prava zaposlenih u medijima

Svi mediji bi trebali imati usvojen interni kodeks, kojim se redakcije jasno odvajaju od menadžmenta i upravljačkog sektora.

U medijsku legislativu treba uvesti odredbe kojima se štite novinari koji odbiju da objave tekst koji je u suprotnosti sa moralnim principima novinarstva.

Inicirati uvođenje nove odredbe u krivične zakone entiteta kojom bi se napad na novinara tokom ili u vezi sa obavljenjem profesionalne djelatnosti tretirao kao napad na službenu osobu.

**Komparativna tabela: Pregled indikatora
o nivou medijskih sloboda i sigurnosti
novinara na Zapadnom Balkanu**

A

Pravna zaštita medijskih i novinarskih sloboda

A.1 Da li nacionalna legislativa pruža garancije za slobodu medija i da li ih efikasno provodi u praksi?

Indikatori	Bosna i Hercegovina	Makedonija	Crna Gora	Kosovo	Srbija
Da li je pravo na slobodu izražavanja i informiranja zakonski garantovano? Da li obuhvata i pristup internetu? Da li su ove pravne garancije implementirane u praksu?	Pravo na slobodu izražavanja i informiranja zakonski su garantovani. Zakon o javnom redu i miru Republike Srpske sadrži restriktivne odredbe o objavljivanju sadržaja na internetu (društvenim mrežama i portalima).	Garantovano je, uključujući pravo na pristup internetu. U praksi ove pravne garancije nisu efikasno implementirane.	Garantovano je, uključujući pravo na pristup internetu. U praksi ove pravne garancije nisu efikasno implementirane.	Garantovano je, uključujući pravo na pristup internetu. U praksi ove pravne garancije su loše implementirane.	Garantovano je, uključujući pravo na pristup internetu. U praksi ove pravne garancije nisu efikasno implementirane.
Da li je razvoj medijske legislative transparentan i inkluzivan?	Generalno, ovi procesi su transparentni i inkluzivni. Medijska zajednica ima mogućnost da ulaže amandmane.	Proces nije bio dovoljno transparentan i inkluzivan.	Politički dogovori o promjenama u medijskim zakonima, bez konsultovanja medijske zajednice.	Proces nije bio ni transparentan ni inkluzivan.	Proces nije bio dovoljno inkluzivan i transparentan.
Da li su postojali pokušaji državnih autoriteta da ograniče pravo na pristup internet ili da blokiraju ili filtriraju određeni sadržaj na internetu?	Nije bilo ovakvih slučajeva.	Nacrt Zakona o medijima iz 2013. je bio pokušaj da se reguliraju online mediji. Nacrt Zakona o medijima iz 2015. je bio pokušaj da se blokiraju objavljene snimke telefonskog prisluškivanja.	Nije bilo ovakvih slučajeva.	Nije bilo ovakvih slučajeva.	Bilo je nekoliko slučajeva ("Feketić", Porta Peščanik etc.)

A.1 Da li nacionalna legislativa pruža garancije za slobodu medija i da li ih efikasno provodi u praksi?

Indikatori	Bosna i Hercegovina	Makedonija	Crna Gora	Kosovo	Srbija
Da li regulatorna agencija za komunikacije izvršava svoju misiju na neovisan i nediskriminatoran način?	Regulatorna agencija nije percipirana kao dovoljno nezavisna i efikasna u izvršavanju svojih dužnosti. Imenovanje članova vijeća regulatorne agencije je politički motivirano.	Ne, regulator je pod jakim političkim uticajem. Njegove odluke su pristrasne i selektivne.	Regulator nije percipiran kao dovoljno nezavisan i efikasan u obavljanju svojih dužnosti-	Regulator nije percipiran kao nezavisan. Imenovanje članova je politički motivirano.	Regulator nije percipiran kao dovoljno nezavisan i efikasan u obavljanju svojih dužnosti.
Postoji li praksa državnog oglašavanja u medijima i da li je zloupotrebljena za politički uticaj nad uredničkom politikom?	Ne postoje transparentni i jasni kriteriji. Raspodjela sredstava je selektivna, politički motivisana i nije transparentna. Raspodjela sredstava je selektivna, politički motivirana i netransparentna.	U proteklim godinama, državno oglašavanje je u velikoj mjeri korišteno za politički uticaj nad medijima. Vlada je do juna 2015, dok nije proglašen moratorijum za Vladu, bila jedan od najvećih oglašivača u medijima.	Javne institucije izdvajaju fondove za medije na netransparentan način.	Neka ministarstva izdvajaju novac direktno za oglašavanje u online medijima. Neka su selektivna.	Nema jasnih i transparentnih kriterija. Izdvajanje sredstava je netransparentno i selektivno.
Da li postoji neki vid medijske subvencije ili produkcije medijskog sadržaja od javnog interesa i kako je implementiran u praksi?	Nema medijskih subvencija. Medijska zajednica je podnijela dvije inicijative Ministarstvu komunikacija za osnivanje posebnog fonda za proizvodnju medijskih sadržaja od javnog interesa, ali oni nisu prihvaćeni.	Na netransparentan i pristrasan način se dodjeljuju sredstva iz budžeta za nacionalne televizije.	Postoji fond za podršku komercijalnim radio servisima, ali je kritiziran da favorizira pro-vladine radio servise.	Nema medijskih subvencija.	Finansijska shema za finansiranje programa od javnog interesa je zloupotrebljena na lokalnom nivou za politički uticaj.
Koji su mehanizmi za finansiranje medija na jezicima nacionalnih manjina?	Ovakvi mehanizmi ne postoje.	Ne postoje mehanizmi za finansijsku podršku raznolikosti jezika, i ako MRT ima obavezu da producira sadržaj na 7 različitih jezika.	Postoji dobra finansijska shema za podršku medija nacionalnih manjina.	Ne postoje mehanizmi za finansiranje privatnih medija na jezicima nacionalnih manjina. Ipak, RTK uključuje sve jezike manjina (Srpski, Bosanski, Turski i Romski) u svoju shemu- Srbi imaju svoj kanal od juna 2013.	Ne postoje medijske subvencije za podršku medija na jezicima manjina.
Da li je autonomija i nezavisnost javnih RTV servisa garantovana i efikasno zaštićena? Da li finansijski okvir osigurava nezavisnost i stabilno funkcionisanje? Da li nadzorna tijela predstavljaju društvo generalno?	Autonomija i nezavisnost su zakonski garantovane, ali zbog jakog uticaja političkih partija ovi zakoni nisu implementirani u praksi. Finansijski okvir ne omogućava stabilno funkcionisanje. Nadzorno tijelo ne predstavlja društvo generalno.	Autonomija i nezavisnost su zakonski garantovane ali ovi zakoni nisu implementirani. Finansijski okvir ne omogućava stabilno funkcionisanje. Vijeće MRT-a ne predstavlja društvo generalno.	Autonomija i nezavisnost su zakonski garantovane ali ovi zakoni nisu implementirani. Finansijski okvir ne omogućava stabilno funkcionisanje. Nadzorna tijela ne predstavljaju društvo generalno.	Autonomija i nezavisnost su zakonski garantovane ali ovi zakoni nisu implementirani. Finansijski okvir ne omogućava nezavisno i stabilno funkcionisanje. Nadzorno tijelo ne predstavlja društvo, već je politizirano.	Autonomija i nezavisnost su zakonski garantovane ali ovi zakoni nisu implementirani. Finansijski okvir ne omogućava stabilno funkcionisanje. Nadzorna tijela ne predstavljaju društvo generalno i ne kontroliše ga društvo.

A.2 Da li zakoni o kleveti uzrokuju „strah“ među novinarima?

Indikatori	Bosna i Hercegovina	Makedonija	Crna Gora	Kosovo	Srbija
Da li su odredbe zakona o kleveti previše stroge ili previše štite državne službenike?	Kleveta je dekriminalizirana. Trenutna legislativa je u skladu sa evropskim zakonima, ali u praksi od ovih zakona mnogo više benefitiraju državni službenici.	Kleveta je dekriminalizirana 2012. Zakon o građanskoj odgovornosti je kvalitetan i sudska praksa je generalno dobra, uz nekoliko negativnih izuzetaka.	Kleveta je dekriminalizirana. Trenutne odredbe ne štite pretjerano državne službenike.	Kleveta je dekriminalizirana. Trenutne odredbe ne štite pretjerano državne službenike.	Kleveta je dekriminalizirana. Trenutne odredbe određuju previsoke kazne.
Koliko tužbi su državni službenici podnijeli protiv novinara u protekle tri godine?	Ogroman broj tužbi je podignut protiv novinara (od 2003. oko 100 godišnje). U septembru 2016. bilo je 173 aktivna slučaja na sudu.	Najmanje 10 slučajeva u kojim javni službenici tuže novinare za klevetu. Manje je slučajeva nego u prijašnjim godinama. Trenutno se void 35 – 40 slučajeva protiv novinara. U 2012 ih je bilo čak 10 puta više.	Nema službene statistike	Trenutno je aktivno 20 tužbi protiv novinara. 6 od ovih tužbi podigli su državni službenici. U 2012, od kad je kleveta dekriminalizirana, 9 dodatnih slučajeva je odbačeno.	Ogroman broj tužbi je podignut protiv novinara (413 u 2014; 406 u 2015).
Postoje li primjeri upotrebe pravnih odredbi u cilju "ušutkivanja" novinara u legitimnim kritikama ili istraživačkom novinarstvu?	Postoji slučaj magazine "Slobodna Bosna" koji je u decembru 2015. godine prestao sa objavljivanjem printanog izdanja zbog velikog broja tužbi za klevetu.	Slučaj novinara Kezarovski, koje je tužen zbog razotkrivanja imena zaštićenog svjedoka. Naredni slučaj je slučaj novinara "Božinovski" protiv kojeg je podignuta optužnica za špijunažu i iznudu i nalazi se u pritvoru proteklih 6 mjeseci.	Ovakvi slučajevi još nisu poznati.	Nema ovakvih slučajeva.	Ovakvi slučajevi još nisu registrovani.
Da li sudstvo struktuirano na način da je politički motivirano protiv nekih novinara? Kakve kazne su izrečene?	Sudovi su pod jakim političkim uticajima. Slični slučajevi su različito interpretirani od strane sudova iz različitih entiteta. Kazne iznose oko 2 500 eura, ali neki mediji imaju oko 20 – 50 tužbi.	Sudovi su pod jakim političkim uticajima. Slučaj sedmičnog magazina "Fokus" – Sud je izrekao visoke kazne uredniku i novinaru. Tužitelj je director službe za sigurnost.	Niže sudske instance slučajeve rješavaju većinski fer, dok su više sudske instance više rigidne. Izrečene kazne nisu visoke.	Nema ovakvih slučajeva.	Sudovi su pod snažnim političkim uticajem. U slučaju TV Forum (Prijeplje) protiv gradonačelnika koji je pretio novinarima, Apelacioni sud je preinačio prvostepenu osuđujuću presudu i u roku od tri dana nakon podnošenja žalbe oslobodio gradonačelnika.
Da li sudovi prepoznaju samoregulatorne mehanizme (ukoliko postoje)? Da li prihvataju validnost objavljenog odgovora, demantija ili izvinjenja?	Sudovi u Bosni i Hercegovini poštuju proces medijacije između oštećenog i medijske kuće. Ova inicijativa počela je kao prijedlog za izmjene i dopune zakona o kleveti, koje su se sastojale od uvođenja medijacije kao obaveze prije podnošenja tužbe.	Sud može odluke Vijeća medijske etike uzeti u obzir ali ove odluke nisu pravno obavezujuće.	Sudovi nisu obavezni da uzimaju odluke samoregulacijskih tijela u obzir.	Sudovi ne uzimaju odluke samoregulacijskih tijela u obzir.	Sudovi većinom ne uzimaju u obzir odluke samoregulacijskih tijela.
Šta novinari misle o zakonu o zaštiti od klevete? Da li su obeshrabljeni da istržuju i pišu kritike?	79,7% je odgovorilo da zakoni o kleveti izuzetno ili veoma utiču na njihov rad.	32 % novinara tvrdi da zakon o kleveti izuzetno ili veoma utiče na njihov rad.	44% novinara tvrdi da zakon o kleveti izuzetno ili veoma utiče na njihov rad.	44% novinara tvrdi da zakon o kleveti izuzetno ili veoma utiče na njihov rad.	26% novinara tvrdi da zakon o kleveti izuzetno ili veoma utiče na njihov rad.

A.3 Da li postoji dovoljan stepen pravne zaštite političkog pluralizma u medijima prije i tokom izborne kampanje?

Indikatori	Bosna i Hercegovina	Makedonija	Crna Gora	Kosovo	Srbija
Da li je politički pluralizam riješen u medijskoj legislativi (za neizborni period)?	Postoje samo generalni principi za emitere koji se odnose na pluralizam političkih ideja i izvora informacija.	Postoje samo generalni principi za emitere koji se odnose na pluralizam političkih ideja.	Postoje samo generalni principi za emitere koji se odnose na pluralizam političkih ideja.	Postoje samo generalni principi za emitere koji se odnose na pluralizam političkih ideja.	Politički pluralizam je određen kao generalni princip za sve emitere.
Da li su regulatorna tijela obavezna da monitorišu i štite politički pluralizam?	Regulator je obavezan da monitoriše i štiti politički pluralizam samo tokom izbornog perioda.	Regulator je obavezan samo u toku predizborne kampanje.	Ova obaveza nije u nadležnosti regulatora.	Regulator je obavezan samo u periodu izborne kampanje.	Regulator je obavezan da nadzire medije i poduzima potrebne mjere tokom predizborne kampanje.
Koje su zakonske obaveze medija tokom izborne kampanje?	Izborni zakon BiH (Odjeljak 16) i drugi zakoni o javnim RTV servisima. Fer i jedna pristup svim političkim partijama, objektivno, fer i balansirano izvještavanje.	Izborni zakon i drugi zakoni. Fer i jednak pristup svim političkim partijama, objektivno, fer i balansirano izvještavanje.	Izborni zakon i zakon o javnom RTV servisu. Fer i jednak svim političkim partijama, objektivno, fer i balansirano izvještavanje.	Izbornim zakonom i propisima Nezavisne komisije za medije regulisan je jednak i pravičan pristup svim političkim partijama, kao i objektivno, fer i balansirano izvještavanje.	Zakon o elektronskim medijima i pravilnik o medijskoj pokrivenosti. Fer i jednak pristup političkim partijama, objektivno, fer i balansirano izvještavanje.
Da li političke partije i kandidati imaju fer i jednak pristup medijima u neizbornom period i tokom predizborne kampanje?	Političke partije nemaju jednak i fer pristup ni u izbornom ni u neizbornom periodu.	Opozicija nema fer i jednak pristup u neizbornom niti u izbornom periodu.	Političke partije nemaju fer i jednak pristup u neizbornom niti u izbornom periodu.	Političke partije generalno imaju fer i jednak pristup medijima tokom izborne kampanje	Političke partije nemaju fer i jednak pristup u neizbornom niti u izbornom periodu.

A.4 Da li je sloboda novinarskog rada i udruživanja novinara zagarantirana zakonom?

Indikatori	Bosna i Hercegovina	Makedonija	Crna Gora	Kosovo	Srbija
Da li novinari moraju biti licencirani od strane države?	Novinarima ne trebaju licence od državnih autoriteta. Postojao je samo jedan pokušaj da se uvedu licence za novinare 2005, ali ovaj prijedlog je odbijen.	Novinarima ne trebaju licence od državnih autoriteta, ali Zakon o medijima sadrži restriktivnu definiciju pojma "novinar". Postoje prijedlozi od novinara, "vladinih simpatizera" da se uvedu licence za novinare.	Novinarima ne trebaju licence od državnih autoriteta. Postoje pokušaji da se ove licence uvedu u cilju poboljšanja "profesionalizma".	Novinarima ne trebaju licence od državnih autoriteta	Novinarima ne trebaju licence od državnih autoriteta. Postojali su pokušaji da se uvedu ove licence, ali su prijedlozi odbijeni.
Da li su novinari odbijeni da izvještavaju sa određenih događaja/mjesta?	Nekoliko slučajeva je registrovano: Odluka Republike Srpske da onemogući pristup javnim događajima novinarima iz BHT-a (2010) i FTV-a (2012); Odbijen pristup rezidenciji predsjednika RS za novinarku Ljiljanu Kovačević, novinarsku agenciju Beta od 2012. do danas i BHTV-u tokom 2015. 26% novinara tvrdi da im je bila uskraćena mogućnost da izvještavaju sa nekog mjesta jer nemaju akreditaciju.	Veliko kršenje desilo se 24.12.2012, kada je Servis za bezbjednost izbacio novinare iz Parlamenta da bi spriječio izvještavanje o opoziciji. Također, novinarima je bilo zabranjeno da izvještavaju sa nekih sudskih procesa.	43% izjavilo je da su bili odbijeni da izvještavaju sa nekih događaja	Slučaj nasilja nad Sarandom Ramaj (Koha Ditore). 61% novinara izjavilo je da im je bilo uskraćeno da izvještavaju sa nekog događaja.	42% anketiranih novinara izjavilo je da im je bilo uskraćeno izvještavati sa nekog događaja/mjesta.

A.4 Da li je sloboda novinarskog rada i udruživanja novinara zagantirana zakonom?

Indikatori	Bosna i Hercegovina	Makedonija	Crna Gora	Kosovo	Srbija
Da li su i kako novinari organizovani u profesionalne organizacije? Postoje li pritisci na novinarske asocijacije i članove asocijacije?	Postoji 5 registrovanih novinarskih udruženja, ali samo BH Novinari aktivno rade. Bilo je nekoliko slučajeva političkih pritisaka na Udruženje/ Udrugu BH Novinari i verbalnih napada; web stranica BH Novinara je hakovana više puta; Vijeće za štampu i online medije je konstantno pod političkim pritiskom. U 2014. došlo je do provale u ured Vijeća za štampu, pri čemu je načinjena i šteta. Web stranica je bila konstantno hakovana i 03.05.2014. konačno oborena (dan slobode medija).	AJM je najstariji (od 1946) linajveća asocijacija, i član je IFJ-a. Postoji još jedna asocijacija (MAN) formirana u 2013, koja je bliska Vladi. AJM su bile žrtve velikog broja pritisaka. Osim ovog u 2010. uz asistenciju AJM-a formiran je SSNM (Novinarska unija koja se bavi pitanjima socijalnih i radnih prava novinara. U 2013 AJM je asistirao u formiranju Vijeća medijske etike koji je aktivan akter u zaštiti profesionalnih standarda.	Postoje dvije novinarske organizacije, ali 80 % novinara nisu članovi niti jedne. Medijski savjet za samoregulaciju ima veliki broj članova medija, ali najveći mediji nisu članovi, percipirani su kao protivnici Vlade. Ovi mediji imaju svog ombudsmena. Nema slučajeva pritisaka na novinarske organizacije.	Glavna socijacija je Asocijacija novinara Kosova (AGK). Nema slučajeva pritisaka. Također postoji Vijeće za štampu kao samoregulacijsko tijelo koje reguliše printane i online medije.	Dvije glavne asocijacije su: Nezavisno udruženje novinara Srbije (NUNS), i Udruženje novinara Srbije (UNS). Postoji regionalna novinarska asocijacija i asocijacija uglavnom novinara zaposlenih u državnim medijima i Nezavisno društvo novinara Vojvodine. Postoji i Savet za štampu, kao samoregulacijsko tijelo. Postoje mnogi pritisci na novinarske asocijacije.
Da li su i kako novinari organizovani u profesionalne organizacije? Postoje li pritisci na vođe sindikata i druge članove?	Postoje sindikati na entitetskim nivoima u Brčko Distriktu i u javnim servisima. Postoji najmanje 7 sindikata koji su oficijelno registrovani u BiH: Sindikati u BHRT, Sindikat RTV Goražde i Sindikat RTV Una. Neki od njih izvještavaju o političkim pritiscima i pritiscima menadžmenta	Postoji Nezavisna unija novinara i medijskih radnika. Vođa je otpušten s posla zbog aktinosti u Uniji.	Postoji nekoliko sindikata. Liderka Sindikata medija Crne Gore otpuštena je s posla, ali je kasnije vraćena odlukom suda.	Ne postoji sindikat novinara na Kosovu..	Postoje dva sindikata: Sindikat novinara Srbije i Sindikatska unija nezavisnih. Slabi su i suočavaju se sa stalnim pritiscima naročito od medijskih vlasnika. Treća unija postoji kao dio Unija autonomnih sindikata Srbije.
Da li su novinari slobodni da postanu članovi sindikata? Koliko novinara su članovi sindikata?	BH Novinari izvještavaju o restrikcijama za novinare i medijske profesionalce u organizovanju u sindikate. Postoji procjena da samo 16% medija imaju formiranje sindikate. Ne postoje statistike o članstvu.	Postoji sindikat u javnom servisu. U privatnim medijima gotovo da i ne postoje sindikati. Ne postoje pouzdane cifre o članstvu, jer se članovi „kriju“ zbog straha od pritisaka.	Oko dvije trećine novinara nisu članovi ni jednog sindikata. Većina članova je iz javnog servisa, dok je manji broj njih iz privatnih medija.	Postoji sindikat unutar javnog servisa, koji organizuje proteste protiv menadžera javnog servisa. Njegove vođe su pod pritiskom.	Većina novinara se osjeća slobodno da postanu članovi sindikata, ali nisu zainteresirani zato što su sindikati slabi. 78% anketiranih tvrdi da nisu članovi.

A.5 Koji je stepen pravne zaštite novinarskih izvora?

Indikatori	Bosna i Hercegovina	Makedonija	Crna Gora	Kosovo	Srbija
Kako je povjerljivost novinarskih izvora garantovana u legislativi?	Garantovana je u ustavima i još nekim pravnim aktima, iako neki problem nisu definitivno riješeni.	Garantovana je Ustavom i pojedinim pravnim aktima.	Garantovana je Ustavom i u medijskoj legislativi, iako neki problem nisu definitivno riješeni.	Garantovana je u Zakonu o zaštiti povjerljivosti novinarskih izvora.	Garantovana je Ustavom i pojedinim pravnim aktima.
Da li je povjerljivost novinarskih izvora poštovana? Da li je bilo primjera naređivanja novinarima da otkriju svoje izvore i da li je to bilo opravdano da se zaštiti javni interes?	Generalno da, ali postoje slučajevi koji ukazuju na suprotno: (1) Portal 'Klix' iz Sarajeva, čija oprema je konfiskovana od strane policije u decembru 2014. (2) Slučaj Željka Raljića, novinara iz Banja Luke, kojem je policija prijetila da će mu konfiskovati imovinu.	Generalno da, ali slučaj Kezarovski pokazao je da novinari mogu biti uhapšeni na osnovu drugih odredbi.	Nekoliko slučajeva otvorenih pritisaka na novinare da otkriju identitet svojih izvora je registrovano.	Nekoliko slučajeva pokazuje da povjerljivost novinarskih izvora nije poštovana (npr. Indeks-online i Blic).	Generalno, da. Ali postoje neki sporadični slučajevi. (npr. slučaj Teleporter).
Da li je bilo sankcija protiv novinara koji su odbili da otkriju identitete svojih izvora?	Nije bilo takvih slučajeva.	Kezarovski je osuđen na 4,5 godine zatvorske kazne. Na kraju se kazna smanjila na 2,5 godine.	Nije bilo takvih slučajeva.	Nije bilo takvih slučajeva.	Takvi slučajevi do sada nisu registrovani.
Da li se novinari osjećaju slobodnim da traže pristup i ostanu u kontaktu sa izvorima informacija?	49 % tvrdi da redovno ili vrlo često imaju kontakt sa svojim izvorima.	36% tvrdi da redovno ili vrlo često imaju kontakt sa svojim izvorima.	67% tvrdi da redovno ili vrlo često imaju kontakt sa svojim izvorima.	50% tvrdi da redovno ili vrlo često imaju kontakt sa svojim izvorima.	64% tvrdi da redovno ili vrlo često imaju kontakt sa svojim izvorima.

A.6 Koji je stepen zaštite prava na pristup informacijama?

Indikatori	Bosna i Hercegovina	Makedonija	Crna Gora	Kosovo	Srbija
Koja su pravna pravila o pristupu oficijelnim dokumentima i informacijama koje su relevantne novinarima?	Pristup je garantovan. Ne postoje posebne odredbe za novinare. Sudovi i druge pravosudne institucije u BiH rade po specijalnim procedurama za dobivanje informacija od njih i izvještavanje iz institucija.	Pristup je garantovan. Ne postoje posebne odredbe za novinare. Implementacija je loša.	Pristup je garantovan. Ne postoje posebne odredbe za novinare.	Pristup je garantovan. Ne postoje posebne odredbe za novinare. Implementacija je loša.	Pristup je garantovan. Postoji poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti kao nezavisno državno tijelo.
Da li novinari koriste ova pravila? Da li autoriteti poštuju ova pravila bez zakašnjenja? Koliko odbijenica su novinari prijavili?	Novinari koriste ova pravila ali se ujedno žale da procedure predugo traju i ne odgovaraju rokovima kojim su oni podređeni. 27% novinara tvrdi da su tražili pristup informacijama i da su odbijeni.	Novinari nisu dovoljno informisani o pravilima i rijetko ih koriste. Neki su tražili pristup i odbijeni su.	Novinari rijetko koriste ove odredbe. 37% novinara koji su zahtjevali pristup su odbijeni.	78% odbile da im daju zahtjevane dokumente.	Novinari u Srbiji koriste pravo na pristup informacijama. 42% tvrdi da su zahtjevali pristup ali su ih institucije odbile

A.6 Koji je stepen zaštite prava na pristup informacijama?

Indikatori	Bosna i Hercegovina	Makedonija	Crna Gora	Kosovo	Srbija
Da li su sudovi transparentni? Da li je pristup medija legalnim procedurama osiguran na nedoskriminatornoj osnovi i bez nepotrebnih restrikcija?	74,4% tvrdi da su sudovi djelimično transparentni (19,3%), a u velikoj mjeri transparentni (26,1%) ili potpuno transparentni.	48% tvrdi da su sudovi malo transparentni (24%) ili nisu transparentni (24%), dok 25% smatra da su djelimično transparentni.	44,5% tvrdi da su sudovi djelimično transparentni (29,6%), u velikoj mjeri (9,3%) ili potpuno transparentni (5,6%).	48,1% tvrdi da su sudovi djelimično transparentni. 37% tvrdi da su sudovi malo transparentni 7,4% smatra da uopšte nisu transparentni.	59,4% tvrdi da su sudovi malo transparentni (37,8%) ili uopšte nisu transparentni (21,6%), dok 24,3% smatra da su djelimično transparentni.
Da li je pristup javnosti parlamentarnim sesijama osiguran? Da li postoje restrikcije za novinare da prate rad parlamenta?	77,8% tvrdi da su parlamenti djelimično transparentni (10%), u velikoj mjeri transparentni (73%), ili potpuno transparentni (29%).	31% tvrdi da je Parlament malo transparentan (25%) ili nije transparentan (6%), dok 31% tvrdi da je djelimično transparentan.	72,2% tvrdi da je Parlament djelimično transparentan (25,9%), u velikoj mjeri (31,5%) ili potpuno transparentan (14,8%).	44,4% smatra da je Parlament djelimično transparentan. 22,2% smatra da je u velikoj mjeri transparentan 7,4% smatra da je potpuno transparentan.	64,8% smatra da je Parlament djelimično transparentan (7,2%), a u velikoj mjeri transparentan (14,4%), ili potpuno transparentan (43,2%).
Koliko su transparentni Vlada i ministarstva?	61% tvrdi da su vlade malo transparentne (29%) ili nisu transparentne (32%).	46% tvrdi da je Vlada malo transparentna (25%) ili nije transparentna (21%), dok 21% smatra da je djelimično transparentna.	50% smatra da je Vlada djelimično transparentna, dok samo 16,7% smatra da nije transparentna.	48% tvrdi da je Vlada malo transparentna (37%) ili uopšte nije transparentna (11%), dok 40% smatra da je djelimično transparentna.	59,4% tvrdi da je Vlada malo transparentna (37,7%) ili nije transparentna (21,7%). 24,3% smatra da je djelimično transparentna.

B

Položaj novinara u redakcijama, profesionalna etika i stepen cenzura

B.1 Da li se ekonomski položaj novinara zloupotrebjava s ciljem ograničavanja njihovih sloboda?

Indikatori	Bosna i Hercegovina	Makedonija	Crna Gora	Kosovo	Srbija
Koliko novinara su potpisali ugovore? Da li imaju adekvatnu socijalnu zaštitu? Koliko su visoke plate novinara? Da li su redovno isplaćivani?	Postoje procjene da između 35%- 40% nemaju potpisane ugovore niti socijalno i zdravstveno osiguranje. Oni sa validnim ugovorima nisu dovoljno zaštićeni. Situacija je gora u privatnim medijim. Plate u lokalnim meidjima su od 200 do 500 eura, u javnim servisima prosječna plata je 700 eura, doke je u nekim privatnim medijima (uključujući internacionalne medija) plata oko eura.	Nema preciznih podataka o zaposlenim novinarima sa potpisanim ugovorima. Neka istraživanja pokazuju da oko polovine novinara ima ugovore sa zdravstvenom i socijalnom zaštitom. 58% zarađuju do 360 eura.	Oko 800 novinara je zaposleno, oko pola od njih u javnom servisu. Ne postoje tačne brojke o onima sa potpisanim ugovorima. Prosječna novinarska plata je 470 eura. Oko polovine novinara je redovno isplaćivano.	Nema preciznih podataka, ali je poznato da mnogi novinari nemaju ugovore. Pola novinara u anketi tvrdilo je da sui m plate u rango od 200 do 500 eura. Kašnjenja u isplati su i po nekoliko mjeseci Plate se ne isplaćuju u punom iznosu.	Nema preciznih podataka o broju novinara sa potpisanim ugovorima. Radna prava novinara često nisi poštovana. Prosječna plata je 400 eura. Plate se ne isplaćuju redovno.

B.1 Da li se ekonomski položaj novinara zlopotrebljava s ciljem ograničavanja njihovih sloboda?

Indikatori	Bosna i Hercegovina	Makedonija	Crna Gora	Kosovo	Srbija
Koji su radni uvjeti novinara? Koji su najveći problem sa kojim se suočavaju narodnim mjestima? Da li percipiraju svoju poziciju kao poboljšanu ili pogoršanu u odnosu na prethodni period?	“Rad na crno”. Zaposleni bez ugovora mogu ostati bez posla u bilo koje vrijeme. Većina novinara tvrdi da je njihova socijalna i ekonomska pozicija gora nego 2-3 godine unazad. Prema anketi, 74% tvrdi da se njihova ekonomska pozicija znatno pogoršala.	“Rad na crno”. 77% anketiranih novinara su u 2014. smatrali da je njihov novinarski angažman nesiguran. 80% njih smatra da im se ekonomska pozicija pogoršava.	“Rad na crno”. Mnogi novinari u privatnim medijima rade prekovremeno i pokrivaju različite priče. 54% novinara smatra da se njihova ekonomska pozicija pogoršava.	“Rad na crno”. Novinari rade prekovremeno i tokom praznika bez kompenzacije. Pola anketiranih novinara smatra da se njihova ekonomska pozicija pogoršava.	“Rad na crno”. Novinari su prisiljeni da ujedno rade i na zadacima i učestvuju u marketingu. 76% novinara tvrdi da se njihova ekonomska pozicija znatno pogoršala u odnosu na prethodne godine.

B.2 Koliki je stepen uredničke nezavisnosti privatnih medija od vlasnika medija i upravnih organa?

Indikatori	Bosna i Hercegovina	Makedonija	Crna Gora	Kosovo	Srbija
Koliko medijskih kuća ima internu organizacijsku strukturu takvu da redakciju čini odvojenom i nezavisnom od menadžmenta i odjel a za marketing?	Redakcije u privatnim medijima nisu nezavisne i odvojene.	Samo najveće medijske kuće imaju odvojene redakcije, ali su i one pod uticajima ekonomskih i političkih interesa.	Većina privatnih medija nema rješenu internu strukturu i redakcije nisu odvojene od menadžmenta i marketinga.	Veći mediji imaju odvojene redakcije, ali uticaj menadžment i vlasnici medija ipak utiču na njih.	Većina privatnih medija nemaju regulisanu internu strukturu i redakcije nisu odvojene od menadžmenta i marketinga . Mnogi nemaju ni pravilnike.
Da li privatni mediji imaju pravila o uredničkoj nezavisnosti od vlasnika medija i menadžmenta? Da li su ova pravila poštovana?	Interna pravila postoje u nekim medijima ali nisu efektivna. Ne postoje pravila koja garantuju nezavisnost novinara i štite njihovo pravo da odbiju poslove koji nisu u saglasnosti sa profesionalnim i etičkim standardima.	Jako malo medija ima ovakva pravila. Tamo gdje i postoje, nisu poštovana.	Jako malo medija ima ovakva pravila. Tamo gdje i postoje, nisu poštovana.	Jako malo medija ima ovakva pravila.	Nije poznato da li jedan privatni medija ima usvojen interni kodeks o uredničkoj politici..
Da li privatni mediji imaju usvojene interne kodekse o uredničkoj nezavisnosti ili podliježu generalni kodeks?	Većina privatnih medija nema etičke kodekse već podliježu generalnom etičkom kodeksu.	Većina privatnih medija nema interne etičke kodekse već podliježu generalnom etičkom kodeksu.	Većina privatnih medija nema interne etičke kodekse već podliježu generalnom etičkom kodeksu.	Većina privatnih medija podliježe Etičkom kodeksu Vijeća za štampu.	Većina privatnih medija nema interne etičke kodekse već podliježu generalnom etičkom kodeksu.
Koje su najveće forme pritiska koje vlasnici medija i menadžment vrše na redakciju ili individualne novinare?	Vlasnici i direktori igraju ključnu ulogu u odlučivanju da li će informacija biti objavljena ili neće. Direktne forme pritiska: jako niske plate, prijetnje da će novinar izgubiti posao, mobbing, čest prekovremeni rad, ‘naređeni članci’ itd.	Direktni pritisci: prijetnje da će izgubiti posao, fizičke prijetnje, prijetnje otkazima rođacima u javnoj administraciji.	Vlasnici ne prihvataju kritičko izvještavanje o jakim poslovnim ljudima. Prisutna je autocenzura među novinarima.	Nedostatak ugovora vodi do autocenzure. Kašnjenje plata je još jedna forma indirektnog pritiska na novinare.	Novinari su u konstantnom strahu od gubitka posla. Mobbing je vrlo čest. Vlasnici traže od novinara da rade na nekim tematikama a druge da izbjegavaju.

B.3 Koji je nivo uredničke i novinarske nezavisnosti u javnim servisima?

Indikatori	Bosna i Hercegovina	Makedonija	Crna Gora	Kosovo	Srbija
Da li javni servisi imaju usvojen kodeks o uredničkoj nezavisnosti? Da li novinari rade u skladu sa ovim kodeksom?	Svi javni servisi imaju usvojene kodekse ali oni nisu adekvatno poštovani u praksi. Novinari u javnim servisima rade pod pritiskom i na njihov rad se utiče na dnevnoj bazi.	Opšti kodeks nije usvojen, iako je ovo, prema statutu, obaveza javnog servisa. Etički kodeks za izborni period je usvojen 2016 uz podršku stručnjaka iz Velike Britanije i lokalnih aktera.	Javni servis ima svoj etički kodeks za sve zaposlenike, novinari se izričito ne pominju. Ne postoji novinarski kodeks. Urednička nezavisnost u javnim servisima je zabrinjavajuća.	Javni servis ima svoj Kodeks ponašanja. Ali kodeks je lose implementiran u praksi.	RTS i RTV nemaju svoje posebne kodekse o etičkim principima izveštavanja već samo opšti kodeks za sve zaposlene.
Da li javni servisi imaju interna pravila koja redakciju odvajaju od menadžmenta? Da li su ova pravila poštovana?	Javni servisi imaju usvojena interna pravila ali redakcije u praksi nisu odvojene od menadžmenta.	Javni servisi imaju svoju internu strukturu ali redakcije u praksi nisu odvojene od menadžmenta.	Formalno, javni servisi imaju svoju internu organizaciju ali u praksi redakcije nisu odvojene od menadžmenta.	Javni servis ima svoju formalnu strukturu ali u praksi redakcije nisu odvojene od menadžmenta.	Oba javna servisa formalno imaju pravila koja odvajaju redakciju od menadžmenta, ali u praksi ovo nije poštovano.
Koje su najčešće forme pritiska koje Vlad izvršava nad redakcijama i individualnim novinarima?	Postoje indirektni pritisci kroz menadžment i upravni odbor. Ali postoje i direktni pritisci čak od članova predsjedništva BiH, Parlamenta BiH, Parlamenta RS, premijera iz oba entiteta i ministarstava iz oba entiteta.	Vlada utiče kroz menadžment javnog servisa (Vijeće za programiranje MRT-a).	Vladini službenici utiču kroz menadžment javnog servisa. Nedavno došlo je do smjene urednika u javnim servisima, stanje se donekle poboljšalo.	Vladini službenici utiču kroz menadžment javnog servisa.	Postoje indirektna forme pritiska (kroz menadžment), ali i direktni pritisci (čak i od premijera).
Koji su najilustrativniji primjeri pritiska Vlade nad cijelom redakcijom ili individualnim novinarima?	U junu 2016. Parlament BiH nije donio odluku o finansiranju javnih servisa u BiH. Predsjednik RS-a Dodik verbalno je napao dopisnicu FTV-a iz Banja Luke.	Objavljeni snimci prisluškivanja telefona otkrili su da su službenici Vlade prijetili otkazima novinarima iz javnih servisa ukoliko ne budu izvještavali u okviru "željenih" granica.	Slučaj novinara Mirko Boskovic koji je prestao dobivati radne angažmane nakon objavljivanja serije istraživačkih TV priča u 2015, o kriminalu i korupciji, koje su uključivale i jednog od predsjednika opštine.	U aprilu 2015, 60 novinara i urednika pisalo je javno pismo kojim je kritikovan menadžment i generalni direktor, cenzura i loš menadžment.	2015. Srpska napredna stranka javno je napala javni servis Srbije zbog emitiranja intervjua sa urednikom novine "Danas" u kojem je kritikovao premijera.

B.4 Koji je nivo uredničke i novinarske nezavisnosti u neprofitnim medijima?

Indikatori	Bosna i Hercegovina	Makedonija	Crna Gora	Kosovo	Srbija
Da li neprofitni mediji imaju usvojene kodekse o pravilima ponašanja i uredničkoj nezavisnosti? Da li novinari poštuju ova pravila?	Postoje tri neprofitne radio stanice u BiH. Postoje i neki online mediji koje podržavaju internacionalni donator. Svi oni koriste postojeći Kodeks za štampu i online medije usvojen u BiH.	Postoje samo tri neprofitne radio stanice namijenjene studentima. Postoji nekoliko portala formiranih kao neprofitni mediji. Profesionalni novinari su zaposleni samo na portalima i podliježu generalnom etičkom kodu.	Neprofitni mediji nisu razvijeni. Postoji jedan neprofitni radio. Ali u ovim medijima nisu zaposleni profesionalni novinari.	Postoji jako malo neprofitnih medija u Kosovu. Podliježu generalnom etičkom kodeksu Nezavisne komisije za medije (za emitere) i Savjeta štampe Kosova (za štampu i online medije).	Jako je malo neprofitnih medija u Srbiji i podliježu etičkom kodeksu novinarske asocijacije-.
Koje su najčešće forme pritiska na neprofitne medijske kuće?	Često ih nazivaju "stranim plaćenicima" jer ih finansiraju donatori. Drugi mediji odbijaju da objavljuju njihove istraživačke price..	Postoje pritisci na novinare sa portal koji kritikuju Vladu.	Nema takvih slučajeva.	Ponekad ih nazivaju „stranim plaćenicima“ jer ih finansiraju strani donatori.	Javno su napadani od pro-vladinih medija kao „strani plaćenici“ jer su finansirani od stranih donatora. Neki portali koji često kritikuju su često hakovani.

B.4 Koji je nivo uredničke i novinarske nezavisnosti u neprofitnim medijima?

Indikatori	Bosna i Hercegovina	Makedonija	Crna Gora	Kosovo	Srbija
Koji je najilustrativniji primjer pritiska na neprofitne medije?	Brutalni verbalni napadi, govor mržnje, uznemiravanje i diskriminacija novinarki iz CIN-a u julu 2016. Uskraćivanje informacija, verbalne prijetnje i prijetnje novinarima portal "Žurnal" zbog objavljivanja snimaka o vlasništvu nekih političara. (od 2014 do jula 2016).	Nema takvih slučajeva.	Nema takvih slučajeva.	Slučaj Balkanske istraživačke mreže (BIRN) – koju su napale novine "Infopress".	Slučaj Mreže za istraživanje kriminala i korupcije (KRIK) - napadnuda od tabloida "Informera".

B.5 Koliku slobodu imaju novinari u procesu izvještavanja?

Indikatori	Bosna i Hercegovina	Makedonija	Crna Gora	Kosovo	Srbija
Koliku slobodu novinari imaju prilikom odabira priče na kojoj će raditi i koje dijelovi priče će biti naglašeni?	54 % tvrdi da su u velikoj mjeri (29%) ili potpuno (25%) slobodni u izboru priče. 59% stvrdi da su slobodni da odluče koji dijelovi priče će biti glašeni	57% tvrdi da u velikoj mjeri (36%) ili potpuno (21%) imaju slobodu prilikom izbora priče. Još vise novinara (71%) tvrdi da su slobodni da odluče koji dijelovi price će biti naglašeni.	57% tvrdi da u velikoj mjeri (35%) ili potpuno (22%) imaju slobodu prilikom izbora priče. 61,5% tvrdi da u velikoj mjeri (31,5%) ili potpuno (30%) imaju slobodu prilikom odlučivanja koji dijelovi price će biti naglašeni.	62% % tvrdi da u velikoj mjeri (28%) ili potpuno (32%) imaju slobodu prilikom izbora priče. 52% tvrdi da su slobodni da odluče koji dijelovi price će biti naglašeni.	58% tvrdi da u velikoj mjeri (30%) ili potpuno (28%) imaju slobodu prilikom izbora priče 62% tvrdi da su slobodni da odluče koji dijelovi price će biti naglašeni.
Koliko često novinari učestvuju u sastancima urednika?	64% anketiranih novinara uvijek prisustvuje uredničkim sastancima?	48% anketiranih novinara uvijek ili jako često prisustvuju uredničkim sastancima.	73% anketiranih novinara uvijek ili jako često prisustvuju uredničkim sastancima.	86% anketiranih novinara uvijek ili jako često prisustvuju uredničkim sastancima.	62% anketiranih novinara uvijek ili jako često prisustvuju uredničkim sastancima.
Prema mišljenju novinara, koliko sljedeće kategorije utiču na njih: urednici, menadžeri, vlasnici, političari, država?	Urednici najviše utiču na rad novinara (77%), zatim vlasnici(45%), menadžeri (39%), te vladini službenici (24%).	Urednici najviše utiču na rad novinara (53%), zatim vladini službenici (46%), menadžeri (40%) i vlasnici (39%).	Urednici imaju najviše uticaja na rad novinara (83%), zatim menadžeri (63%), vlasnici (56%) i vladini službenici (28%).	Urednici imaju najviše uticaja na rad novinara (50%), potom menadžeri (30%), lobisti (16%), Vlada (10%) i političari (8%).	Urednici imaju najviše uticaja na rad novinara (76%), zati menadžeri (49%), vlasnici (42%) i službenici vlade (26%).
Koliko novinara prijavljuje cenzuru? Koliko novinara prijavljuje da su osuđeni na samocenzuru zbog straha od gubitka posla ili drugih rizika?	51% novinara tvrdi da cenzura utiče na njihov rad.	55% tvrdi da cenzura ima uticaj na njihov rad.	55% tvrdi da cenzura ima uticaj na njihov rad.	30% tvrdi da cenzura donekle ima uticaj na njihov rad.	Samocenzura je najveći problem, iako 41% anketiranih novinara tvrdi da cenzura ima uticaj na njihov rad.

C.1 Statistika o sigurnosti i nekažnjivosti (3 godine unazad i za ubistva 15-20 godina unazad)

Indikatori	Bosna i Hercegovina	Makedonija	Crna Gora	Kosovo	Srbija
Broj i vrste prijetnji na život novinara i druge vrste prijetnji.	Od 2013. do septembra 2016: 65 verbalnih napada i pritisaka; 21 fizički napad; 7 prijetnji smrću; 15 mobbinga/diskriminacija; 35 ostalih slučajeva.	Na osnovu registra AJM-a od 02.06.2011 do danas bila su 35 slučajeva nasilja nad novinarima (prijetnje smrću, fizičko nasilje, uništavanje private imovine, pritvor itd.)	Od 2013. do juna 2016 bilo je 8 verbalnih prijetnji.	Od 2013. do augusta 2016 policija je registrovala 62 napada na novinare.	Od 2013. do juna 2016: 69 verbalnih napada i 32 izvršena pritiska.
Broj stvarnih napada. Koliko novinara je stvarno napadnuto?	Od januara do septembra 2016. najmanje 7 fizičkih napada.	Ukupno je registrovano 35 slučajeva.	Od 2013. do juna 2016: 1 jedan fizički napad i 7 napada na vlasništvo.	Od 2013. do augusta 2016: 12 fizičkih napada i 13 napada na vlasništvo.	Od 2013. do juna 2016: 33 fizičkih napada i 9 napada na vlasništvo.
Broj i vrste ubistva. Koliko novinara je ubijeno u proteklih 15-20 godina?	Od 1992 do 1995 - 38 novinara i medijskih radnika je ubijeno (38 BiH građana 7 stranaca). Nakon rata u BiH desio se pokušaj ubistva novinara Željka Kopanje, vlasnika „Nezavisnih novina” iz Banja Luke	Oficijelno, nema ovakvih slučajeva u proteklim godinama.	Jedno ubistvo u 2004.	Tri ubistva: 2000, 2001 and 2005.	Tri ubistva: 1994, 1999 and 2001.

C.1 Statistika o sigurnosti i nekažnjivosti (3 godine unazad i za ubistva 15-20 godina unazad)

Indikatori	Bosna i Hercegovina	Makedonija	Crna Gora	Kosovo	Srbija
Broj i vrste prijetnji i napada na medijske institucije, organizacije, medijske i novinarske asocijacije.	Od 2013. bilo je 217 napada na medijske kućemedijske institucije, sindikate i na Vijeće za štampu i online medije BiH.	AJM, Sindikat, the Vijeće za medijsku etiku koji su kritični prema Vladi su često mete napada. Ovo je evidentirano u EC izvještajima.	Od 2013. bila su 4 napada na medije. Nema podataka o napadima na druge organizacije.	Od 2014. bila su 2 napada. 2015, KOSSEV portal sa sjevera Kosova napadnut je uz upotrebu vatrenog oružja. U 2016, RTK je napadnut granatom.	Od 2014. bilo je 275 napada na portale i drugi vidovi pritiska na njihove novinare i urednike. Nema podataka o napadima na druge organizacije.

C.2 Da li državne institucije i politički akteri preuzimaju odgovornost za zaštitu novinara? (3 godine unazad)

Indikatori	Bosna i Hercegovina	Makedonija	Crna Gora	Kosovo	Srbija
Da li su državne institucije razvile posebne sisteme zaštite novinara, offline i online? Ako da, da li je implementacija osigurana sa dovoljno resursa i stručnog kadra?	Ministarstvo za ljudska prava usvojilo je Akcioni plan za zaštitu ljudskih prava, jedan odjeljak je fokusiran na zaštitu medija i prava novinara posebno u slučajevima napada i prijetnji. Ministarstvo pravde napravilo je nacrt amandmana na Krivični zakon u cilju zaštite novinara žrtva napada..	U Makedoniji postoji trend nelažnjavanja počinitelja za napade na novinare. Državne institucije nemaju mjere za zaštitu novinara.	Nema razvijenih sistema zaštite.	Nema razvijenih sistema zaštite.	Nema razvijenog sistema zaštite. Postojali su pokušaji nacrta Memoranduma između novinarske asocijacije i relevantnih institucija.
Postoje li mehanizmi (institucije programi i budžeti) za monitoring i prijavljivanje prijetnji, uznemiravanja i nasilja nad novinarima? Ko monitoriše i evidentira napade i prijetnje? Da li državne institucije objavljuju podatke o napadima na novinare? Koje mjere se poduzimaju i o strane koga?	Ne postoje takvi mehanizmi. Linija za pomoć novinara je jedini servis za pružanje besplatne pravne i profesionalne pomoći medijima i novinarima. Linija za pomoć novinarima dijeli svoje podatke i preglede slučajeva sa svim institucijama, medijima, organizacijama i internacionalni organizacijama.	Nema takvih mehanizama. Nema disciplinskih mjera poje su poduzete protiv počinitelja. Dešava se jako rijetko da političari osuđuju napade na novinare.	Nema takvih mehanizama. Državno tužilaštvo i Policija monitorišu i vode evidenciju. Do sada podaci o broju napada i poduzetih mjera su objavljavani.	Nema ovakvih mehanizama. U proteklim godinama, kosovska policija je počela raditi na evidenciji prijetnji i napada na novinare. Državne institucije ne objavljuju podatke o napadima na novinare.	Nema razvijenih mehanizama, ali je bilo napora u ovom polju. U decembru 2015. smjerenice o evidenciji o djelima protiv novinara i napadima na internet stranice su implementirane. Svi javni tužioci šalju svoju evidenciju državnom tužiocu koji monitoriše implementaciju i prati podatke. U okviru svojih redovnih aktivnosti NUNS bilježi sve prijavljene incidente i vrši aktivnosti u skladu s tim.
Da li su napadi na novinare prepoznati od strane Vlade kao kršenje slobode izražavanja? Da li javni službenici prepoznaju bitnost problema napada na novinare i da ih osuđuju?	Do sad ne. BiH rade na promjenama Krivičnog zakona i razvoju procedura za zaštitu novinara i slobode izražavanja kao temeljnog ljudskog prava..	I ako postoje formalne i deklarativne obaveze na zaštitu slobode izražavanja institucije (Ministarstvo unutrašnjih poslova, sudovi i tužilaštvo) nisu riješili slučajeve koje je AJM registrovao u proteklih 5 godina.	Da, oštro osuđuju, ali samo deklarativno, jer se stanje ne mijenja.	Javno službenici osuđuju napade, ali samo u najozbiljnijim slučajevima. Generalno, Vlada prepoznaje napade novinara kao trend.	Država je prepoznala potrebu za ovim (Akcioni plan, Odjeljak 23, dio posvećen slobodi izražavanja, slobodi i pluralizmu ideja u medijima), ali rokovi nisu poštovani. Javni službenici rijetko daju jasne izjave koji pokazuju da osuđuju napade na novinare.

C.2 Da li državne institucije i politički akteri preuzimaju odgovornost za zaštitu novinara? (3 godine unazad)

Indikatori	Bosna i Hercegovina	Makedonija	Crna Gora	Kosovo	Srbija
Da li postoje usvojeni dokumenti koji pružaju smjernice vojsci i policiji, te zabranjuju uznemiravanje, zastrašivanje i fizičke napade na novinare?	Postoje smjernice za policiju u odnosu prema novinarima, usvojeni prije 15 godina u saradnji sa OSCE misijom u BiH.	Nema takvih dokumenata.	Nema takvih dokumenata.	Nema takvih dokumenata.	Nema takvih dokumenata. Nacr Memoranduma se smatra pokušajem u ovom smjeru.
Da li državne institucije saraduju sa novinarskim asocijacijama po pitanjima sigurnosti novinara? Da li se državne institucije suzdržavaju od objelodanjivanja prijetnji upućenih novinarima?	U protekle 2 godine postoji dobra saradnja sa Komisijom za ljudska prava, parlamentima, Ministarstvom za ljudska prava, Regulatornom agencijom za komunikacije. Ali nema zaovoljavajuće javne reakcije državnih institucijau slučajevima napada i nasilja nad novinarima.	Generalno, saradnja nije dovoljno efektivna. Institucije samo formalno šalju odgovore na zahtjeve AJM-a	Nema ovakve saradnje.	Saradnja nije na zadovoljavajućem novou.	Saradnja nije na zadovoljavajućem novou. Nema redovne saradnje između novinarskih asocijacija i državnih institucija.
U slučajevima elektronskog nadzora da li države poštuju slobodu izražavanja i pravo na privatnost? Koji je najnoviji primjer elektronskog nadzora nad novinarima?	Nema pouzdanih dokaza o ovakvim slučajevima. Nema adekvatnog kontrolnog mehanizma koja su ovlaštena da koriste elektronski nadzor. Najnoviji slučaj: Prisluškivanje novinara novina "Oslobodjenje" i "Dani" magazina, prema naređenju bivšeg direktora Državne agencije za istrage i zaštitu (SIPA). Prisluškivanje novinara koji je bio u kontaktu sa predsjednikom Federacije BiH - objavljen transcript razgovora.	Nema adekvatnog kontrolnog mehanizma za tijela koja su ovlaštena da se koriste elektronskim nadzorom. U 2015. glavna opozicijska stranka objavila je d a je preko 100 novinara elektronski nadzirano u proteklih 5 godina(10% svih novinara u državi). Dokumenti o elektronskom nadzoru dati su 15 journalists. AJM je u ime ovih novinara podiglo krivičnu tužbu.	Nema pouzdanih dokaza o ovakvim slučajevima. Nema adekvatnog kontrolnog mehanizma za tijela koja su ovlaštena da se koriste elektronskim nadzorom. Najnoviji slučaj: u februaru 2013. tvrdilo je da su im mobilni telefoni prisluškivani.	Nema pouzdanih podataka o ovakvim slučajevima. Nisu poznati slučajevi ni jednog elektronskog nadzora nad novinarima.	Nema pouzdanih dokaza o takvim slučajevima. Nema adekvatnog kontrolnog mehanizma za tijela koja su ovlaštena da se koriste elektronskim nadzorom. Najnoviji slučajevi: Mreža za istraživanje kriminala i korupcije(KRIK) i urednik ove mreže - Stevan Dojčinović.

C.3 Da li krivični i građanski pravosudni sistem efikasno rješavaju slučajeve prijetnji i nasilja nad novinarima? (3 godine unazad)

Indikatori	Bosna i Hercegovina	Makedonija	Crna Gora	Kosovo	Srbija
Da li postoje sprecijalne institucije/ jedinice posvećene istrazi, procesuiranju, zaštiti i kompenzaciji kada se govori o osiguranju sigurnosti i pitanju nekažnjivosti?	Ne postoje takve institucije/jedinice. Jedino postoji Linija za pomoć novinarima, koju je ustanovilo Udruženje/Udruga BH Novinari.	Ne postoje takve institucije/jedinice.	Ne postoje takve institucije/jedinice. Izuzetak je Komisija za praćenje postupanja nadležnih organa u istragama slučajeva prijetnji i nasilja nad novinarima, ubistva novinara i napada na imovinu i medije.	Ne postoje takve institucije/jedinice.	Ne postoje takve institucije/jedinice. Izuzetak je Komitet za reviziju činjenica vezanih za istragu ubistva novinara..

C.3 Da li krivični i građanski pravosudni sistem efikasno rješavaju slučajeve prijetnji i nasilja nad novinarima? (3 godine unazad)

Indikatori	Bosna i Hercegovina	Makedonija	Crna Gora	Kosovo	Srbija
Postoje li specijalne procedure koje se bave napadima na žene, uključujući i žene novinarke?	Ne postoje takve procedure. Od 2013. do septembra 2016. Linija za pomoć novinarima je registrovala 2 slučaja prijetnji smrću, 3 fizička napada i 23 verbalna napada na novinarke.	Ne postoje takve procedure	Ne postoje takve procedure	Ne postoje takve procedure	Ne postoje takve procedure. Postoji više slučaja napada na novinarke (4 fizička i 22 verbalna napada).
Da li državne agencije osiguravaju adekvatne resurse kako bi se pokrile istrage o prijetnjama i aktima nasilja protiv novinara?	Državne institucije ne osiguravaju adekvatne resurse. Adekvatne istrage i akcije su poduzete od strane policije i Tužilaštva u slučaju novinarkе Lejle Čolak (prijetnje smrću) i Borke Rudić (verbalni napadi i govor mržnje) u julu i august 2016.	Institucije ne osiguravaju efektivnu zakonsku zaštitu novinara u obavljanju njihove profesionalne djelatnosti. Nedovoljno je resursa za istraživanje prijetnji i nasilja nad novinarima.	Država ne osigurava adekvatne resurse. Istrage su jako spore i daju slabe rezultate.	Država ne osigurava adekvatne resurse. prijetnje novinarima se treniraju kao i prijetnje drugim građanima. Istrage su jako spore.	Država ne osigurava adekvatne resurse. Istrage su jako spore i bez rezultata
Da li se mjere zaštite pružaju novinarima kad je to potrebno, kao odgovor na prijetnje na sigurnost tih novinara?	Ovakvi primjeri nisu registrovani.	Takve mjere nisu pružene. Bilo je slučajeva kad su počinitelji video snimani. U jednom slučaju premijer je fizički napao novinara na javnom mjestu što je snimljeno i objavljeno. Ali insitucije nisu poduzele nikakve mjere.	U najnovijim slučajevima, u dva napada na novinare Tufik Softić, država je osigurala zaštitu u trajanju od 24 sata, ali učinitelji nisu pronađeni, tako da uzrok zbog kojeg je ugrožena sigurnost novinara nije riješen.	Policijska zaštita je obezbjeđena za dva novinara (2104. i 2016.) ali oba novinara su smatrala da im zaštita nije potrebna, većinom zbog privatnih razloga.	Postoje neke mjere, u zavisnosti od svakog pojedinačnog slučaja. NUNS ima informacije o četiri novinara koji žive pod stalnom policijskom zaštitom. Najveći problem kad je u pitanju policijska zaštita novinara je što država ne poduzima potrebne mjere da se otkloni opasnost prijetnje.
Da li su istrage djela protiv novinara, uključujući zastrašivanje i prijetnje brze, nezavisne i efikasne?	Istrage nisu adekvatne i ne pružaju dovoljno dokaza. Sudski postupci su jako spori. Prema podacima BH Novinara, samo 15% krivičnih slučajeva je istraženo i riješeno.	Prema iskustvu AJM-a, ne pokreću se istrage o krivicnim djelima protiv novinara, a i ako jesu procesi su prespori i bez oficijelnih zaključaka.	Ne. Podstrekači nisu poznati ni u jednom od većih slučajeva, a veliki broj počinitelja nije pronađeno. Istraga nije efektivna i ne daje dovoljno dokaza.	Ne. tri posleratna ubistva novinara još nisu riješena. Generalno, istrage su jako spore o neefikasne.	Ne. tri slučaja ubistva još nisu riješena. Istrage nisu efikasne i ne daju dovoljno dokaza. Sudski postupci su jako spori.
Da li se svi akteri u napadima uključujući podsrekače, pomagače, saučesnike adekvatno krivično gone?	Najveći problem je što počinioци (političari, državni službenici ili drugi jaki individualci) nisu procesuirani. Također, pravi počinitelj u slučaju Željke Kopanje nikad nije razotkriven.	Ne.	Ne. najveći problem je što pravi učinitelji i podstrekači se ne otkriju. u slučaju ubistva Dušk Jovanovića samo jedan saučesnik je osuđen.	Ne. pravi podstrekači i učinitelji nisu pronađeni.	Pravi podstrekači i učinitelji nisu pronađeni. Slučaj novinara Curuvija to dokazuje.
Da li država osigurava adekvatne treninge i kapacitete za policiju, tužioce, advokate i sudije u cilju zaštite slobode izražavanja i novinara?	Profesionalne i medijske organizacije organizuju neke treninge za sudije.	Nema informacija o takvim treninzima. Kakogod, nekoliko slučajeva je registrovano u kojim su počinitelji policajci. Ovo se dešavalo na demonstracijama.	Neki treninzi su organizovani u proteklim godinama.	Ovakvi treninzi nisu obezbjeđeni.	Neki treninzi su oganizovani u proteklim godinama. I ako je planirano, specijalni treninzi još nisu počeli.

